

Poštnina plačana v gotovini.

Leto III.

1925.

Ljubljana.

Štev. 11. - November

J. Neškudla

Tvornica cerkvenih paramentov, bander,
kongregacijskih in oriovskih zastav.
Atelje za umetniško ročno ve-
zenje v zlatu in svili.

Ljubljana, sv. Petra c. 25.

Sprejema tudi vsa popravila, ki se strokovnjaško
in po najnižjih cenah izvedejo.

Ceniki, vzorci, proračuni in načrti
se razpošiljajo brezplačno.

VSAKA VIGREDNICA naj si naroči sledeče knjige:

Domači vrt. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek. Pojasnjeno z 69 podobami in 2 barvnima slikama. Cena knjigi Din 48—, vezani Din 60—.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. Humek, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena Din 30—.

Slovenska kuharica. Velika zdaja z mnogimi slikami v besedilu, 33 barvanimi tabelami in s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja 685 strani. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Cena elegantni v platno vezani knjigi Din 220—.

Izmed pripovednih spisov priporočamo predvsem:

Jos. Jurčič, spisi. 10 zvezkov, priredil dr. Ivan Grafenauer. Posamezni zvezki v elegantni vezavi, celo platno po Din 42—. Vseh 10 zvezkov z zlato obrezo v skupni elegantni kaseti volja Din 560—. Ta kasete z Jurčičevimi spisi je najkrasnejše darilo za nizko ceno. Brosirani zvezki Jurčiča se dobe po Din 20—, navadna vezava pa po Din 30—.

Ceniki naše zaloge so brezplačno na razpolago!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani.

Vsebina 11. številke:

•••••

Blagor mrtvim	225	Mati	240
Slovensko srce	226	Drobci iz gospodinjstva	241
Eva	227	Za oči in roke	242
Še o prijateljstvu	228	Krščanska šola	243
Od srca do srca	230	Razgovor na dekliškem sestanku	243
Grdo, smešno in komično	232	Kako smo se razvijale	245
Večerna	233	Iz zgodovine dekliške telovadbe	246
Pastirica povej	234	Iz orliške centrale	247
Bratje in sestre	234	Uredniška molčečnost	248
O Vseh svetih v Rožnem domu	238	Oglasi	248

BLAGOR MRTVIM — — — !

Mesec smrti z umiranjem narave, z odpadajočim jesenskim listjem, z izpraznjenim poljem spominja vsako izmed nas na lastno smrt.

Med grobovi naših dragih hodimo — in nosimo kal smrti v svoji notranjosti.

Kar so bili, smo me in kar so, bomo me...

Nekoč nas dovede pot našega življenja do vrat smrti, ki odpro pred nami novo življenje drugega sveta — večnosti.

Kdaj bo to?

„Bodite pripravljene — — — ker smrt pride kakor tat po noči.“

O skrivnost in veličastvo smrti!

„Blagor mrtvim — — —“ (Skr. raz. 14, 13).

Te besede gledalca božjih čudes večnosti bi morale stati kot deveti blagor v vrsti Gospodovih obljub.

Svetsicer kliče mamljivo in vabeče: „Blagor živečim!“

Toda duh Kristusov je duhu sveta docela nasproten in če velja Njegov blagor ubogim v duhu, žalostnim, krotkim, preganjanim, čistim, potem velja „Blagor mrtvim!“ vsem potnikom, ki so dosegli nebeški dom, vsem delavcem, ki so dospeli na delopust, vsem junaškim borcem, ki se vračajo v miru.

„Blagor mrtvim, ki v Gospodu umrjo!“

Na nas je in edino le od nas je odvisno, da bo ob naši smrti deveti blagor Gospodov veljal tudi nam...

SLOVENSKO SRCE.

NAPISAL: OBMEJNI SLOVENEK.

(Konec.)

Slovenka, ali se ti ne krči srce žalosti in gnjeva, ko bereš te žalostne stvari! Po pravici se ti krči, kajti ne bil bi Slovenec, kdor bi ostal napram tem krivicam, ki se gode našim rojakom tam onstran meje, brezčuten in brezbrizen! Kar se danes godi z našim narodom onstran meje, to je kruta krivica, to je rop! Docela izneveriti nam hočejo naš narod in nam ga oropati!

Učimo se od Nemcev, ne narodne krivičnosti, marveč kako moramo Slovenci vseh dežela od Gospesvete do Jadrana in do Kulpe in Sotle držati skupaj in tvoriti, ko so nas razsekali politično, vsaj „po mišljenju eno trdno enoto.“ Vsi se moramo čutiti vsaj „notranje neločljivo skupaj zraščene.“

Treba je že otroke narodno vzgojiti. Zlasti ženstvo zadene pri tem važna naloga. Mati je vzgojiteljica naroda. Kakor mati vcepi otroku krščansko zavest, tako bi mu morala vcepiti tudi narodno zavest. Na letošnjem zborovanju nemških obrambnih društev v Kufsteinu, je med drugim rekel predsednik „Društva za nemštvo v inozemstvu: „Obračamo se na nemško mater, da opominja svojega otroka vsak dan: Gedenke, daß du deutsch bist! (Pomni da si Nemeč!).“

Slovenske matere in slovenski starši sploh so do zdaj narodno vzgojo svojih otrok zanemarjali. Naravno, ker sami niso bili narodno vzgojeni. Zato se toliko Slovencev izneveri svojemu narodu, če pridejo v tujino. In žalostno dejstvo je, da so baš Slovenci iz središča često najslabši Slovenci, če pridejo v tujino. Poznam mlado ženo doma iz Kranjskega, omoženo na Zg. Štajerskem. Saina se je morala še le nemško učiti, ko se je omožila. Njenim staršem je nemščina španska vas. A o kaki narodni zavesti pri tej Slovenki ni duha ne sluha. Svojega otroka vzgaja popolnoma nemško in govori z njim samo nemško. Samo nemško govori z njim tudi, kadar pride k svojim trdo slovenskim staršem! Ko sem pri taki priliki opomnil, naj z otrokom vendar govori slovensko in ga nauči slovensko, je rekla brezbrizno: „Saj ne bo nikoli nugal!“ Slovensko je zanič, le nemško je nobel! Ali ni to prav tisti duh, ki ga vcepljajo nemški učitelji slovenski obmejni mladini? Niti z njenimi starši se otrok ne bo mogel razumeti — pa ne bo „nikoli nugal!“ Bilo me je sram take „slovenske zavednosti“ in ogorčeno sem se obrnil proč. Globoko sem bil užaljen. Pač sramota!

Manjka nam slovenskega srca, slovenske narodne zavesti, ker nismo imeli slovenske narodne vzgoje. Hitro se izneverimo svojemu narodu, ker je v našem srcu premalo ali nič pristne in iskrene ljubezni do tega naroda, in mlačni in brezbrizni smo do svojih obmejnih, narodno ogroženih bratov in sester.

Več slovenske narodne zavesti! Več slovenskega srca!

Slovenci, obdani na severu, zahodu in severu-vzhodu od mogočnih sovražnih nam narodov, se moramo narodno ohraniti le v ozki politični zvezi s Srbi in Hrvatimi. Politično združenje vseh Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov bi moralo biti vzor vsakega iskrenega Slovenca, vsake prave Slovenke. —

Da smo Slovenci in Slovani, moramo vedeti ne le z razumom, marveč tudi s srcem! Treba je v glavi narodne zavesti, treba je v srcu narodne ljubezni.

Samo tedaj je človek zmožen velikih žrtev, če ljubi. Ljubezni je vse mogoče, je vse lahko. Ljubezen se ne ustraši nobene težave, nobene zapreke. Ljubezen vse premaga. Samo ogenj ljubezni, ki gori v našem srcu, srčno nagnjenje do našega ubogega, zatiranega naroda, nas stori zmožne največjih žrtev za naše ogrožene in teptane brate in sestre, ki ječe pod tujim jarmom.

Če se ohladi ljubezen, ali če je sploh ni več v srcu, tedaj je tudi požrtvoval-

nosti konec. Nasprotno pa, če gori v našem srcu, plamen ljubezni za vse Slovence in za vse Slovane, zlasti pa za naše zatirane brate, tedaj nas bo ta ljubezen neprestano priganjala k dejanju. Dobri Slovenci in Slovenke bomo in radi dali in žrtvovali za narodne namene, če bo v našem srcu žarko gorel plamen ljubezni do ubogega naroda slovenskega.

Pristnost ljubezni se izpriča v dejanju in žrtvah. Da koroški Slovenci niso osvobojeni, je vzrok ta, ker v našem srcu ni bilo dovolj plamteče ljubezni do zatiranih rojakov. Kajti sicer bi bili ob sklepu svetovne vojne šli na Koroško, zasedli bi bili Beljak in Celovec, ju držali, kakor smo držali Maribor, in slovenska Koroška bi bila danes naša. Mogoče bi nam bil Lah odščipnil kak košček, kakor nam je Avstrija odščipnila Radgono, a glavno bi obdržali.

Manjkalo nam je ljubezni, manjkalo nam je slovenskega srca.

Kdor ljubi, ne more brezbrizno gledati, kako se žali in dela krivica ljubljeneemu predmetu. Kdor je v stanu brezbrizno in brez bolesti v srcu gledati, kako se zatirajo in nasilno potujčujejo naši zasluženi bratje, ta je slab Slovenec, slaba Slovenka, manjka mu ljubezni do vseh Slovencev, zlasti do najbolj trpečnih bratov.

Kaj je človek brez srca, zlasti kaj je ženska brez srca? Zato mora v vseh slovenskih srcih, zlasti tudi v vseh ženskih slovenskih srcih vzplamteti goreča ljubezen do vseh, zlasti pa do ogroženih in zatiranih slovenskih bratov in sester! —

Sestre! Za narod ja treba čutiti, je treba delati in žrtvovati, za narod je treba tudi — moliti! Velika znota je, če kdo misli, da za splošne in javne namene ni treba moliti. „Daj nam danes naš vsakdanji kruh . . .“ Tudi časnih reči je treba na primeren način izprositi. Zato je Bog postavil v očenaš tudi prošnjo za časne reči.

„Pri molitvi človek sedi in glasuje v sosvetu troedinega Boga, ki rešuje vse zadeve sveta. Tako človek, preprosti, ponižni kristjan res ustvarja svetovno zgodovino s svojo molitvijo.“ (P. Mešler D. J).

Mi za javne potrebe premalo molimo. Tudi za blagor naroda bi morali mnogo in stanovitno moliti. Taka molitev bi bila in je prvovrstno narodno delo, ki ga more opravljati tudi otrok, bolnik ali od starosti onemogli človek.

Sestre! Če bije v Vas slovensko srce, molite pogosto in goreče zlasti za naš zatirani obmejni narod. Bog nam hoče pomagati, toda le če ga prosimo. Prosimo ga vendar in kmalu bomo čutili blagoslov molitve!

Mi vsi, ki bije v nas slovensko srce: čutimo za narod, delajmo in žrtvuimo za narod in molimo za narod!

.....

EVA.

Po nemškem A. HEINEN, priredila ZOFKA VIVODA.

Didel sem Evo. Gotovo se vam zdi to čudno in si mislite, da sem jo videl le v tihem snu — a vendar sem videl njo, prvo ženo, o kateri govori sv. pismo — živo pred seboj.

Živela je v rajskem vrtu; a bila je slepa in nema za vso lepoto božjega stvarstva. Vse njeno življenje je bilo le večern beg po zabavah, po doživetjih, vse njeno vroče hrepenenje je bilo le v uživanju.

Tiho, tiho je govoril angel varuh njeni duši in ji kazal pot, lepo in čisto, vso posuto z nežnimi cvetkami lepih kreposti. Evi pa je bilo zoprno to tajno govorjenje — preslišala ga je. Z vso silo se je vrgla v objem divjemu življenju. Angel pa je globoko klonil glavo in plakal, plakal . . .

Še o prijateljstvu med moškim in žensko.

Daleč je krenila Eva s svoje prave poti. A vendar Eva ni bila neumna žena. Že mnogo časa je živela v raj. Od svojih otročjih let je poznala drevo življenja, krepilo močnih duš. To je ono drevo, katerega listi so popisani s pesmijo o delu, o samozatajevanju in o plemenitosti duš. Težko, da bi bila Eva kedaj razumela to pesem, kajti ob njej se je dolgočasila. Drevo življenja pa je samevalo vedno bolj; malokedaj ga je Eva še obiskala in še tedaj je bila njena duša prazna, mrtva, pusta . . .

Poznala pa je Eva še drugo drevo, drevo spoznanja, ki jo je z neko čudno silo vleklo k sebi. Eva ga je pridno obiskovala. Listi tega drevesa so bili popisani z romani, sladkimi in omamnimi. Eva je čitala na teh listih o ljubezni, prosti in svobodni; naslajala je svojo dušo s samo plehkostjo. Kakor zlati solnčni žarki so se smehljali sadovi tega drevesa in vabili, vabili . . .

Eva ni ljubila dela; ni vezla, kuhala in pospravljala svoj stan. Ves svoj prosti čas je porabila v to, da se je naslajala ob plitvih spsih in prisluškovala glasovom, ki so ji sladko in čarobno govorili na uho, ji uspavali dušo.

Angel njen je utihnil in zbežal od nje daleč, daleč in Eva je nemoteno uživala vso opojnost življenja.

Prišel pa je k Evi drug tovariš — hudobec. Bil je tako lep, tako privlačen ta hudobec, da se ga je Eva trdno oklenila. In govoril je nežno in preišljeno o pravici do uživanja, o svobodi, o zabavah in o razkošnem življenju. Šepetal ji je o veri in ji rekel, da je vera primerna le za otroke . . . Vse to je bilo Evi novo in neskončno mikavno. Niti za trenotek se ni ločila od hudobca. Uživala je življenje iz polne kupe in hodila vedno bliže, bliže prepovedanemu drevesu . . .

V raj. pa so le čiste duše; Eva — grešnica ga je morala zapustiti. Skrušena, potrta je odšla in solze so ji močile lica.

Hudobec pa je stal v ozadju in se je smejal zaničljivo in prezirljivo . . . Tako delajo hudobci s svojimi žrtvami.

Rajska vrata so se zaprla grešnici Evi — vendar ne za vedno.

V tihem mraku je stopila plakajoča žena v božji hram. Razgalila je svojo dušo in pokazala Gospodu vse temne prostore svojega srca, ki je sedaj tako hrepenelo po Bogu in prosilo odpuščenja.

V svitu večne luči je darovala Eva svoje življenje, vse grešno in nesrečno, Gospodu.

Ljubeznivo se je sklonilo milo obličje Gospodovo k plakajoči ubožici; njegov mir, njegova milina se je razlila v srce skesane in potrte žene.

Rdeča lučka pa je z nežno toploto kazala pot k drevesu življenja . . .
Iz Eve je postala Marija Magdalena.

ŠE O PRIJATELJSTVU MED MOŠKIM IN ŽENSKO.

P. B. A.

(Konec.)

Toda dr. Debevec kljub vsemu temu zaključuje svoj spis v 9. šte. „Vigredi“ z besedami: „Trajno prijateljstvo med moškim in žensko je torej brez dvoma mogoče, toda . . .“ Tako torej. Res dostavlja pisavec svoji trditvi ki jo je povzel kot zaključek vsega razmotrivanja ob koncu, velik „toda“ — ali vendar pravi, da je prijateljstvo med moškim in žensko mogoče . . .

Ali ni ta trditev v nasprotju z našimi zaključki v zadnji številki in s stališčem, ki ga je zavzela g. Selma napram svoji varovanki v 9. šte. „Vigredi“?

Ni v nasprotju. Naše razmotrivanje nas je privedlo do zaključka, da nava dno in v veliki večini primerov tako prijateljstvo ni mogoče. Če pravimo, da

navadno ni mogoče, že s tem priznamo, da je včasih, to se pravi, v redkih in izjemnih primerih vendar mogoče. V kakšnih primerih bi to bilo, se tudi dá povzeti iz dotičnega spisa v zadnji „Vigredi“. Če je spolnost pri obeh zelo obvladana in če je drugače njuna duševnost v priličnem skladu, zraven pa še življenske težnje več ali manj enake, se možnost prijateljstva ne more popolnoma tajiti.

Gospa Selma je zapisala, da „v mladih letih je to skoro nemogoče, pozneje, ko mine prekipevajoča mladostna moč, bi bilo mogoče.“ — S to trditvijo se opira na dognano dejstvo, da v mladih letih skoraj brez izjeme pri vsakem človeku spolnost nekako sama od sebe stopa tako v ospredje, da v razmerju med mladenko in mladeničem kar ni mogoče preko nje. Zato ima mlad človek tu le dve poti: ali naj misli — seveda, če mu drugače to kaže — na ljubezen in ž njo na zakon, ali naj se pa kratkomalo ogiblje vsake intimnosti do oseb drugega spola. Poznejša leta pa utegnejo v posebnih primerih napraviti možno, kar se zdi nemogoče v mladosti.

Dr. Debevec zaključuje: „Mogoče, toda samo pri lepih dušah, ki ljubijo lepoto, čistost, harmonijo notranjosti in so pripravljene v ta namen vse žrtvovati.“ — Ali ni to prav ista misel, samo z drugimi besedami povedana? Take lepe duše so v mladih letih redke, ker do te dušne lepote, notranje harmonije in velikodušne požrtvovalnosti pride človek šele po dolgih bojih in vztrajnem prizadevanju za idealno krepost. S tem ni rečeno, da mlad človek sploh ne more imeti resnične lepote in kreposti v duši — toda drugačna je lepota duše, ki se še bori in očičuje samo sebe v ognju neprestanega samopremagovanja, drugačna zopet duše, ki se je že umirila sama v sebi in nekako ustalila na poti resnične kreposti. In dokler duša tega ni dosegla, je zanjo nevarnosti dovolj vsepovsod, zato je pametno, da si ne išče izrednih priložnosti za boj in zmago, saj takih priložnosti vsakdanje življenje samo od sebe dovolj prinese s seboj. V teh naj preizkuša svojo moč in išče zmag!

Tako dovršeno in ustaljeno dušno lepoto dosežeš torej šele po dolgotrajnih bojih in to le — s pomočjo nadnaravne milosti in s sodelovanjem ž njo. Vse drugo je prazno slepilo. Zares lepa duša — pa brez delovanja milosti v njej: to je beseda, ki nima smisla. Zato si je pod onimi lepimi dušami, ki jih zahteva dr. Debevec za možnost prijateljstva, težko misliti kaj drugega ko svete duše, svetniške duše, ki so ustalile sebe in vse svoje hotenje v hrepenenju po Bogu. Prijateljstvo takih duš ima cilj, gonilno silo in pameten zmisel v tem, da se prijatelja skušata medsebojno še izpopolnjevati in drug drugemu pripomoči do večje rasti v ljubezni do Boga. In res nam neredki življenjepisi svetnikov pričajo, da je tako prijateljstvo prav lepo cvetelo in uspevalo. Kolikor bolj se torej lepota dveh duš, moškega in ženske, približuje tej stopnji notranje lepote, toliko bolj je verjetno, da je trajno lepo prijateljstvo med njima mogoče.

IV.

Kaj sledi iz vsega tega za vsakdanje življenje Vigrednic, ki se za naše vprašanje zanimajo?

Če slišiš ali sama opaziš, da sta si dva, ki nista istega spola, prijatelja, nikaar že kar vnaprej ne obsojaj, češ: nekaj nedovoljenega je med njima. Iz takih preneglih in preozkosrčnih sodb zraste mnogo čisto napačnega in krivičnega natolcevanja, ki je v kričočem nasprotju z zapovedjo o ljubezni do bližnjega. Veliko nemira zakriviš v lastnem srcu in še več bridkosti lahko povzročiš bližnjemu, če v vsakem količkaj intimnem občevanju med moškim in žensko slutiš in sumiš zgolj spolno nagnjenje. Saj vendar nikakor ni res, da je zgolj spolno privlačevanje, kar ljudi na svetu družil! Tako ozkosrčno pojmovanje ljudi je dostikrat vzrok, da se

jemlje v javnosti popolnoma po krivici ugled posameznim osebam in celemu stanu. Sploh zahteva od nas krščanska ljubezen, da si dejanje in nehanje bližnjega razlagamo na boljšo stran, dokler nas nepobitni dokazi ne prepričajo o nasprotnem. Zlasti če nismo za sočloveka osebno odgovorni, nikar ne begajmo sebe in drugih s črnogledim razglabljanjem njegovih napak.

Vse bolj previdna, počasna in stroga pa bodi do sama sebe, in če se ti slučajno nudi prilika za prijateljstvo z osebo drugega spola, skoraj najbolje napraviš, ako takega prijateljstva ne sklepaš. Kako pa moreš vedeti, si li ti ena tistih lepih duš, med katerimi je po splošnem prepričanju tako prijateljstvo mogoče? Kdo ti daje poroštvo, da si dovolj močna in trdna, da te ne bo vsaj od časa do časa potegnila človeška slabost z višine, na kateri misliš, da si — v globino, v kateri ne veš, kam vodijo pota in steze . . . ?

In končno, čeprav bi ti zase imela tako poroštvo, kdo ti pa zagotovi, da je taka lepa duša tudi oni, s katerim namerjaš prijateljstvo skleniti? In vendar je taka dušna lepota potrebna na obeh straneh, ker prijateljstvo je le takrat prijateljstvo, če je obojestransko.

Dr. Debevec kliče proti koncu svojega spisa ženskam, zlasti dekletom: telesne odlike naj ti bodo briljant, ki naj oznanja vsem: zaradi mene — čuvaj se! Da, premnogim, bi bilo dobro na njihove briljante napisati ta opomin. Ali prav tako in še bolj naj ti bo, dekle, dragocen briljant tvoja duša, njeno življenje in vsi skriti koticiki v njej, da se boš stokrat in tisočkrat premislila, preden boš dovolila pogled vanjo človeku, ki se poteguje za to, da bi opravičeno nosil naslov — tvojega prijatelja!

○○○○○○○○

OD SRCA DO SRCA. (POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Draga Zinka!

Na dolgo pismo — dolg odgovor, ki naj prinese jasnosti v Tvoje razmerje do staršev. Ali si že kdaj razmišljala, kaj je Tvoja mati že vse storila za Tebe, in kaj dela še vsak dan za Tebe? Glej, Tvoja mati ne govori o žrtvah, ki jih prinaša za Tebe, ne o skrbeh, ki jih ima za Tebe, ne o prisrčnih molitvah, ki jih šepetajo njene ustnice za Tebe, izza prvih dni Tvojega življenja. Nikoli ne govori s Teboj o teh stvareh, saj jih je narekovala njena materina ljubezen in ta je tako velika, tako vzvišena, da se ji zde te žrtve po sebi umevne. A Tebi, draga, ne sme biti po sebi umevno, kar je trpela, žrtvovala Tvoja mati za Tebe, kar je čuvala v Tebi kot svetinjo, kar ti je dala s seboj v Tvoje mladostno življenje in za celotno Tvoje bitvo k t najdražje očee ejiši zaklad: pobržno čisto srce, polno globke vere. Pomisli malo, kaj si prejela od svoje matere!

In premisli istočasno, kaj dolguješ svojemu očetu! Večkrat slišiš o težavah njegovega poklica, o njegovih naporih in vsakdanjih bojih za obstanek. Ali ne veš, da se žrtvuje za svojo družino z neumorno vztrajnostjo v težavnem poklicu, v trdem delu, a v vestni vršitvi svojih dolžnosti? V te žrtve oklepa tudi Tebe, k njegovim skrbem prilagaš tudi Ti vsak dan svoj del. A ne je v teh težkih po-

vojnih časih žrtvuje oče svoje najboljše moči, odkar si na svetu velja njegov trud Tebi in Tvoji bodočnosti.

Ti si doslej samo prejerala in zato vsem tem darovom, ki Ti jih je delila dobrotna ljubezen staršev, dolguješ veliko hvaležnost. Ali čutiš to dolžnost? O, potem odpri svoje srce in daj, naj siie iz njega solnce dobrote in ljubezni v srca Tvojih staršev, ki jih tarejo morebiti mnogovrstne skrbi in pričakujejo Tvojega razumevanja!

Če vidiš skrb na materinem licu, o ne hodi brezčutno, a tudi ne plaho mimo nje! Vprašaj jo z ljubečimi in nežnimi besedami, tolaži jo! Bodi ji prijateljica, zrela tovarišica s svojim nežnim razumevanjem, z iskrenim sočutjem, dobrodejno milino, z resno preudarnostjo in resnično pripravljenostjo za vsako žrtev.

Pa tudi vsak dan premisli: kako morem le z majhnim delcem vrniti materi, kar sem od je prejela? Kolko prilke naideš za to vsak dan! Dobro veš, kak-ne želje ima mati za to ali ono delo; zato ne čakaš šele, da Ti naroči, da je izvršiš, nego jo že presenetiš z dovršenim delom. Misliš na vse, kar je treba ta dan urediti, skrbiš, da se kaj ne pozabi. Rada si pripravljena tudi za neprijetna pota; hitro izpremeniš načrt za svojo zabavo, če vidiš, da si doma potrebna. V posebno veselje Ti je, če moreš odvzeti materi vsaj nekaj skrbi in ji napraviti vsaj malo veselja. In vse, kar storiš, pa najs bo še taka malenkost: vse naj spremlja prijazno, ljubeznivo obnašanje, ki bo

pri vsakem delu izraz Tvoje ljubezni in hvaležnosti do zlate mame.

Enako velja seveda tudi za očeta. S paznim očesom ugañeš njegove želje. Ali se mu ne zdi prijetno, njemu, ki živi vedno le svoji dolžnosti in mora pri svojem delu pogrešati vsako udobnost, če se čuti oni čas, ki ga prebije doma, nežno oskrbovanega s Tvojo otroško skrbjo in nežnostjo? Malenkostne in skromne želje mu razbereš z obraza; presenešiš ga z malimi stvarmi, ki pa mu denejo tako dobro. In kakor zdravilo mu je Tvoje živahno, a vendar resno umerjeno bistvo, Tvoja tenkočutnost za njegovo trenutno razpoloženje, Tvoja veselost in prisrčnost.

Draga, ali si dala vselej svojim staršem, kar jim dolguješ? Ali si morebiti včasih črna in sitna ter hodiš okoli, kakor da se Ti je cel svet zameril? Premisli, da imajo Tvoji dobri starši življensko modrost, do katere še ne dosežejo Tvoje sanjave misli. S hvaležnostjo se vdaj, četudi se čutiš omejeno v svojih mladinskih pravicah. Spoštljivo glej na dragoceve skušnje svojih roditeljev, ki so jih dobili v trpljenju in razočaranjih in jih z ljubeznijo nudijo Tebi, da Te obvarujejo bridkosti življenja.

Pa, če bi tudi imeli Tvoji starši svoje posebnosti, ki Ti niso vseč, ali Te celo odtujujejo, tedaj veš, da sta Tvoj oče in Tvoja mati iz drugačnih časov kakor Ti in da se lažje prilagodi danim razmeram mladost nego starost. Spoštljivo glej na kos preteklosti, ki jo nosijo Tvoji starši v sebi!

In končno preudari, če ni morebiti nujna potreba, da izpremeniš takoj in nepreklicno svoje razmerje do svojih staršev! Poglej, ako ni v tehtnici na tisti strani, kjer se zbirajo Tvoji dokazi prisrčne hvaležnosti in otroške ljubezni napram staršem še zelo malo snovi, dasi bi morala kloniti zelo globoko! Kdaj misliš to popraviti?

Premisli vse to, potem pa stori, kar Ti vleva srce in vest!

Odgovori na pisma.

Spoznanje. G. urednik mi je povedal, da Ti je končno sam razpršil dvome in da zdaj verjameš, kar sem Ti zatrjevala. Seveda Ti rada oprostim Tvojo „prenagljeno sodbo“ in sem Ti vedno pripravljena odgovarjati, kadar koli Te bo pot nanesla v moj tihi dom s kopico vprašanj. Kdaj pa bo to?

Pozabljena vijolica v grmu. Vedno sem mislila, da Te še nekaj drugega teži, kakor samo Tvoja zadeva. Prav dobro razumem, kako Ti mora biti hudo, če Ti je pot v društvo od te strani zaprta. Kolikor moreš, stori na tihem, saj se marsikaj dá. Najvažnejše pa je, da ostaneš trdna v svojih načelih. Marsikaj pa lahko dobiš za svojo oporo iz odgovora Zinki. Gotovo Ti vest in srce ostaneta najboljši kažipot; po njih usmeri svojo življensko pot! In bolna si? Pa menda ne resno? Vsekakor Ti svetujem, da tudi navideznih malenkosti pri daljšem bolehanju ne zanemaraš. Le do dobra se pozdravi,

ker pred Tabo je še mnogo dela, kakor izprevidim iz Tvojega zadnjega pisma! In pogosteje mi piši!

Ozelenela tratica. Čemu bi se trudila za vesele novice za mene? Saj iz odgovorov lahko izprevidiš, da se tudi druge ne obračajo v šaljivih zadevah na mene. Rada slišim zvonki dekliski smeh in veselo čebljanje, toda naše življenje — tudi že pogosto v mladosti — ni samo kupa veselja, vselej ji je primešano tudi vsaj nekaj kapljic bridkosti. In če so Tvoji kupi primešane te vrste kapljice, pač ne moreš drugače, kakor da jih použiješ. Grenke so, to vem, a ni drugače. Ne veš sama, niti Ti ne more nihče zagotoviti, da Ti je bil baš ta življenski cilj od Boga določen. Če si nekoč sama zakrivila, a si skušala popraviti, pa se ni dalo, je to znamenje, da je imel Bog drugačne namene kakor Ti. Zato se skušaj umiriti na ta način, da se poglobiš v delo, lepo in požrtvovalno delo svojega poklica. Ne vem sicer kakšen je ta poklic, a to vem, da imaš prilike dovolj, ga oplemenititi. Željo svojega srca, ki hoče le sebičnega uredničenja, dvigni višje in višje. To delo naj prevzame vse Tvoje bistvo in porabi vso Tvojo moč. In če se hoče Tvoje hrepenenje vnovič vpičiti v stari nedosegljivi predmet, čuj nežni glas v Tvoji notranjosti: Višje, višje! Če slediš temu glasu, Ti ne bo žal in Tvoje življenje bo dobilo vse drugačno vsebino. Sporoči mi, kako Ti pojde to delo izpod rok!

Zdenka. Ali se nisva že nekoč srečali pod drugim imenom? Bodi kakor že: z zanimanjem sem prečitala Tvoje vrstice, ki mi povedo, mnogo žalostnega iz Tvoje mladosti. Zdi se mi in morebiti se ne motim, da je ta velika poskušnja, ki jo prestajaja, potrebna za osamosvojitve Tvojega značaja. Glej, ni treba, da bi bilo vsako dekle bršljan, ki nujno rabi oporo za svojo rast. Je pač mnogo v ženski osebnosti zlasti za današnje čase, kar jo docela osamosvoji, postavi v življenje, kjer izvrstno vrši svojo dolžnost tudi — brez moške opore. Seveda mora taki ženski vladati volja in ne — čustvo. In, draga, če je bila Tvoja otroška doba tako polna Tvoje volje, ne daj se zdaj nadvladati čustvu, ki, kakor vidiš, ni prišlo na pravi naslov. — Seveda bom prav posebno molila za Tvojo zadevo, Ti pa mi pišeš, kako se Ti bo godilo. Kaj-ne?

Cvetna draga. Prav iskreno sočuvstvujem s Teboj ob izgubi zlate mame. Vem, da je to najhujše, kar more zadeti deklisko srce. O, dà, pretekla so že leta, a še sedaj mi zamegli oko v solzah, ko stopim pred njeno sliko. — Razumem Te, ko praviš: »In nad mladostnih mnogo je pomoril boj in upov dosti spi v grobu poleg mame.« — In jaz naj Ti bom mamica? Rada, zelo rada, le iz daljave mora priti pogosteje moj otrok, da mu pogledam v oči, to verno ogledalo duše, če je tam notri v globini vse svetlo in lepo, in da nama svet ne umaže kristalno čiste čaše, v katero bova zbirali žrtve in premagovanja, da jih poneseva mamici, ki jih pokloni Bogu. — Pridi!

GRDO, SMEŠNO IN KOMIČNO V UMETNOSTI.

SLAVKO ŠAVINŠEK.

Ee hiša ni zidana popolnoma po zahtevah stavbene umetnosti in če ni popolna v lepotnem zmislu, pravimo, da ni lepa. Če gledamo rožo, ki je že pričela veneti in ni več na višku popolne rožine lepote, tudi pravimo, da ni lepa. Ni pa vedno taka stvar že grda.

Kdaj postane grda, ali kdaj je kaka stvar grda?

Kadar ima stvar na sebi take nepopolnosti, ki so v protislovju z njenim naravnim namenom in v navzkrižju z lepoto, ki jo od te stvari zahtevamo, tedaj je stvar grda, ne samo nelepa. To velja za vse pojave, ki jih zaznavamo s svojimi čuti in čutili.

Čemu razpravljamo tudi o grdem v umetnosti, ko je vendar načelo umetnosti najpopolnejša lepota? Treba je. Saj v umetnosti, posebno v upodabljalni in leposlovnih mnogokrat najdemo stvari, ki so naravnost v nasprotju z zakoni in zahtevami lepote.

Kdaj so take grde stvari v umetnosti upravičene?

Če vedno gledamo samo res lepe stvari, se naše oko temu privadi. Saj je znano, da je vsaka pesem le nekaj časa lepa. — Da lepoto spoznamo, ni treba, da bi ravno vedno lepe stvari opazovali. S primerjanjem lepih stvari z grdimi šele prav spoznamo, kaj je lepota.

Isto je tudi v umetnosti. Da umetnik tembolj poudari lepoto n. pr. misli in idealov vravnosti, se često posluži grdih in nenravnih zgledov. Z njimi tembolj dvigne vrednost in sijaj lepih misli, ki iz grde okolice nekako izstopijo v vsej svoji lepoti.

Toda zavedati se mora, da mu te grde stvari služijo samo v poudarek in povzdigo lepega in dobrega in so zato za umetnino samo le podrejenega pomena. So sicer potrebne, ali nikdar ne smejo v umetnini prevladati tako, da bi bile v kvar lepemu in dobremu v tej umetnini. In nikdar ne smejo biti izražene tako, da bi žalile нравni čut bravčev (gledavčev). Le v tem zmislu sme grdo služiti umetnosti, ne da bi pri tem trpeli temeljni principi lepote v umetnosti.

A še na drug način lahko porabi umetnost grdo: če je pusti nastopiti v smešni obliki, ker kakor hitro je kaka stvar osmešena sama po sebi, kaže že na velike prednosti lepega in dobrega.

S tem prehajamo k smešnemu v umetnosti.

Kaj pa je smešno? Zelo težko je izbrati pravilno označbo za to. Smešno je nekaj neskladnega, ki nastopi nenadoma in vpliva na nas razveseljivo. To se sme v umetnini zgoditi le na nevažnih in neškodljivih pojavih.

Pričakujemo, recimo, da se bo stvar, ki jo opazujemo, razvila uprav tako, kakor je to v soglasju z njenim namenom. Pa nenadoma se izvrši preobrat v tem razvoju, česar pa mi nismo pričakovali.

In pri tem nenadnem preobratu začutimo, da je nekaj naše živce počegetalo in nastop tega neskladja nas veseli, ker gre proti našim računom in to nerodno neskladje nima za nas ne posebne važnosti, ne škode.

Razvoj in nasprotja v tej neskladnosti pa se morajo vrstiti hitro drug za drugim, da naše zanimanje ne opeša in se ne razleze v dolgočasnost, ki nas ne more več razveseljevati.

Kaka stvar je že lahko smešna sama po sebi; smešnost se je že nekako drži. Če pa kako stvar kot smešno predstavljamo, četudi ni smešna sama po sebi, dobimo smešno v malce spremenjeni obliki, ki jo imenujemo komično.

O človeku, ki zna v vsaki, še tako resni stvari videti smešno, ki ima nekak nagon, da vsako stvar vzame od smešne strani, pravimo, da ima humor. Stvari in osebe pa, ki imajo to zmožnost, imenujemo humoristične.

Smešno in komično pa zopet delimo v: smešnico, ironijo, karikatur, parodijo.

Smešnico dobimo, če na med seboj si nepodobnih stvarih najdemo podobnost, ki jo nepričakovano, nenadoma in dobro pogodeno izrazimo. Vsebina smešnice je vedno nekaj neskladnega, neumnega, a neškodljivega, pa tako izražene, da nas spravi v smeh.

Ironijo imenujemo osmešenje kake stvari z namenom, norčevati se iz nje. Loči se od smešnice v tem, da hoče z norčevanjem osmešeno stvar uničiti, dočim smešnica stvar le neškodljivo osmeši.

Ironija je lahko fina, kakor pravimo: v rokavicah, ali pa ostra. Če je ironija fina, ni tako huda, če je pa ostra, je razžaljiva in onega, ki mu je namenjena, njen vpliv zelo boli. Take vrste ironijo imenujemo sarkastično ali satirično ironijo.

Karikaturo napravimo iz kake stvari ali osebe s tem, da poudarimo njene posebnosti do smešnosti. Dobre ali lepe in resne lastnosti prezremo, ali jih komaj naznačimo, dočim pa posebnosti osebe, n. pr. prevelik nos, povečamo in poudarimo tako, da to povečanje vzbudi smeh.

Nevarnost je pri tem karikiranju, da ne pridemo v protislovje z načeli in pravili lepote, ker bi taka karikatura ne bila umetnost, ampak laži-umetnost. Iz tega vzroka je pri nas in drugod zelo malo dobrih karikatur, ki bi res odgovarjale načelom lepote.

S parodijo kaj nizkega nepomembnega na smešen način povzdiguje in povečujemo, dočim stvar travestiramo, ako visoko in pomembno v smešni obliki ponižujemo ali omalovažujemo.

Karikatura služi predvsem slikarstvu, druge plasti smešnega pa leposlovju, posebno dramatik.

Tako vidimo, da tudi grdo in smešno lahko pride do veljave v umetnosti, le paziti je treba, da ostane to v pravih mejah in merah. Le takrat more blagodejno vplivati na nas tudi grdo in smešno, ako ne pokvari namena umetnosti in načel, ki jih umetnine morajo imeti, namreč: lepega, dobrega in resničnega v njih. Kajti le lepa, dobra in resnična umetnost more prav vplivati na človeka in tako vršiti svojo vzvišeno nalogo v človekovem življenju.

VEČERNA. ZVONA PRIMČEVA.

*Tiho umira dan.
Vsa rdeča je zapadna stran;
prek poljan
odmeva vdani: „Ave . . .“*

*Tiho šepčejo dobrave
prošnje pobožno.
V zarjo rožno
zlat oblaček plava.*

Prek poljan odmeva: „Zdrava . . .“

PASTIRICA, POVEJ!

VITA.

*Pastirčica,
ljuba ptičica —
morda veš ti,
kje se solnce skriva, da ga ni
dolge, puste vse brezsolnčne dni? . . .*

*Strese z repkom ptičica,
modra pastiričica:
„Solnce se ti hoče?
Oj, ne veš li,
da za temnimi oblaki
zlato solnce — joče,
težko čaka lepših dni,
da se zopet nasmeji . . .“*

*Odletela ptičica,
dobra pastiričica.*

*Kam? — Kdo vé? — — —
Svetla misel
mi je dvignila srce — — —*

BRATJE IN SESTRE.

STANKO CAJNKAR.

(Nadaljevanje)

10. Zakaj ne prideš domov, Anica?

Kaka je pesem trboveljskih rovov, Nande?

Delajmo . . .

Kaka je pesem vaših in Prevelovih polj, Tončka?

Delajmo . . .

Kaka je pesem tvojega suženjstva, Anica?

Delajmo . . .

Povsod enak začetek, povsod trozvok. Ali ubran? Nandetov ni bil. Bil je disharmonija od prvega do zadnjega dne. Zato mu je bilo Aničino pismo v odrešenje. — Tončkina pesem je bila lepša. Samo oče in mati sta za trenutek opazila rahlo neubranost, ker sta prisluškovala s srci. — Kaj pa Anica? Ljubezen ima čist glas in je sigurna. Anica je služila iz ljubezni do doma.

»Kaj delaš, Anica?« Brat Nande je bil.

»Saj vidiš, deteljo kosim.«

»Ali ni nobenega moža pri hiši, da tebi nalagajo?«

»So, so. Pa nimajo časa in se jim ne ljubi.«

»Tako? Kaj pa konji? Ali vam je vse poginilo, da vlačiš samokolnico?«

»Konje imamo pri nas za sprehod, za kočijo in za dirko. Deteljo pa lahko pripelje dekla na samokolnici.«

»A tako? Daj, — da ti pomagam.«

Prav rada je pustila. Tako zmučena je bila ta dan, da je le s težavo premikala noge.

»Dovolj bo, Nande. Ne bom mogla peljati.«

»Saj bom jaz peljal.«

»Ti? Ne vidjo radi, ako mi kdo pomaga.«

»Kaj, še pomagati bi ne smel? In niti sestri ne?«

»Pravijo, da je to deklino delo. Zadnjič mi je pomagala Tončka, pa sem bila kregana . . . «

Nande se je naslonil na koso, stisnil je ratišče, da je zaškripalo in je kljubovalno pogledal proti vasi, kjer je kraljevala Prevelova hiša.

»Zakaj ne prideš domov, Anica? Pusti vse in pridi!«

»Ne morem, Nande, radi doma ne morem,« je žalostno odvrnila deklica. »Pa saj ni tako hudo. Še veselo je včasih. Ko si ti bil zdoma, so mi prišli godci igrati za god. Še pogostil jih je Prevelov gospodar.«

Ako je bilo treba govoriti o veselih dogodkih, je bila Anica navadno vedno v zadregi. V resnici tudi v tem godovanju ni bilo nič veseliga. Gospodar je ubil majhno, prav majhno kupico in to na poti skozi kuhinjo, kjer je Anica pomivala. Kriva je bila ona, čeprav je komaj vedela, kaj se je zgodilo.

Potem so obhajali njen god, prav veselo in burno . . . Ona pa je jokala. Nikdo je ni pogrešal, nikdo je ni klical. Zato ni čudno, ako se je tega veseliga dogodka tako hitro spomnila.

»Pusti vse in pridi!«

»Ne vabi me, Nande! Ti ne veš, kako rada bi šla domov, iz srca rada, pa ne morem . . . «

Potem sta naložila in Nande je peljal. Ko sta prišla blizu hiše, je deklica zaprosila:

»Daj meni sedaj. Bom sama.«

»Ne, je pretežko za tebe.«

»Daj boš videl, da ne bo dobro.«

In je pustil. »Saj ne bi š mogla Anica. Preveč sva naložila.«

»Bom. Zbogom, Nande!«

In se je uprla, da so slabotne roke zatrepetale ter je odhitela dalje po svoji trnjevi poti. Preden je prišla do hiše, je morala počivati.

»Pusti vse in pridi domov,« je zaklical Nande, da se je slišalo vse tje do zidov neprijazne Prevelove hiše. Deklica pa se je uprla še enkrat in je izginila v Prevelovem vrtu.

Prevelovi so bili velikodušni, zato so delili miloščino . . .

Visoko na hribu, v najubožnejši viničariji je zbolela sestra Prevelove gospodinje. Lahkomiselnost in mozevo slabo življenje sta jo privedli iz bogate vaške hiše visoko na hrib, v viničarijo. In sedaj se je v vso revščino vsilila še bolezen.

»Na hrib pojdeš,« je rekla Prevelova gospodinja Anici, ko je stopila v sobo. »Nekoliko tople juhe boš nesla. Pa da si takoj nazaj.«

»Bom,« je odgovorila deklica. To besedo je vsak dan nešteto krat ponovila.

Sice pa je vprašalo: »Zakaj ne greste sami, saj je vaša sestra.«

Anica ni vedela, da je bilo vsiljenki v viničariji na hribu ime — legar.

Prevelova gospodinja pa je slišala govorico, ki je s skrivnostnim šepetanjem naznanjala kugo, zato je delila usmiljenje lastni sestri po tujih ljudeh.

»Kako je,« je vprašala gospodinja dekle Anico, ko se je vrnila.

»Slabo,« je odgovorila deklica. »Kako revni so ti ljudje . . . «

»No, saj tudi vi nimate bogvečesa,« je odvrnila užaljeno ponosna gospodarica. Obema, gospodinjii in Anici pa je ostalo prikrito, da se je vsiljenka s hriba oklenila Aničine roke in je tako prestopila prag Prevelove hiše. Ostala pa je skrita še dolge dni. Ko so potekle ure, se je dala spoznati in Anica je legla.

11. Umrla bo . . .

Anica, kaj si najtežje odpustila Prevelovi hiši? Ali sumnje, ali očitane, ali krivico? Ne, vse to je bilo lahko odpustiti. Hudo pa je, ako tudi v boleznih ni dobre besede in materinske skrbi. In tega je Anica čakala zamanj. Zato je povprašala po materi, Tončki, očetu in Nandetu. In so prišli. Tudi Nande je prišel k bolniški postelji. Ako ni mogel sam, je povprašal mater ali Tončko. Tončka je tiste dni mnogo trpela. Prevelovi so zahtevali novega talca. In zadelo je njo. S svojim mirom in tihim materinskim srcem se je preselila k Prevelovim.

Anica pa je gorela v vročini bolnega telesa in se je polagoma pogrezala v nezavest.

»Hitro, Tončka, hitro! Boš kregana,« je klicala v motnem spominu na svojo službo.

»Po deteljo bo treba . . . Nande, ali mi boš zopet pomagal? Ne. Nande, ne, pusti, bom sama . . . Ne bo dobro, ne bo dobro, Nande.«

Se le v teh dolgih in mučnih blodnjah se je razkrilo pred Aničino materjo trpljenje najdražje hčerke.

Prevelovi so v teh dneh zopet blagodušno delili miloščino. Skrbeli so za jed in pijačo, čeprav si Anica tega ni zaslužila, pustili so, da so prihajali domači nemoteno, da so smeli cele dolge noči prebedeti pri svoji Anici. Včasih so tudi sami pazili na svojo bolno deklo. Kako, tega Anica ni mogla razumeti.

»Kako je z Anico,« je vprašala Elica mater.

»Umrla bo,« je izpovedala.

»Umrla?« Dekletce se je sesedlo na hišni prag in si je zakrilo solzni obraz.

12. K materi bi šla . . .

Anica si je želela domov. Dokler je bila zdrava, je zmagovala in se ni izdajala. Ko pa je bolečina vzela silo in odpor, je zakipelo v srcu kar samo od sebe in je prišlo na opečene ustnice:

»K materi bi šla . . . «

Vso vročo od hrepenenja po domu in materi je Tončka sestrično željo sporočila domači hiši.

Skoraj istočasno pa je trpljenje Prevelove gospodinje priklopelo do roba in se je izlilo v nestrpno željo: »Domov naj jo vzamejo, saj je njihova.«

Tudi to je oznanila Tončka doma.

Tedaj je Nande z vso ljubeznijo pripravil nosilnico. In sta odšla z očetom na žalostno pot.

Tako se je Anica vračala domov. Nandetu in vsem drugim je bil to najžalostnejši dogodek, kar so jih doživeli.

Anica je z nosilnice pozdravila očetov dom iz vsega srca. Samo motno je videla pred sabo obrise stare lesene hiše, zelo nejasen je bil spomin na zdrave in vesele dni, ki jih je preživela doma, v telesu je peklo in žgalo, da se je poznalo v očeh in na ustnicah, toda skozi vso bolečino je srce govorilo pozdrav domu in

materi, očetu in Nandetu in vsem, vsem od Marice, ki je ni bilo doma, do nerojenega, spečega pod ljubečim srcem materinim.

»Sedaj si doma, Anica,« je dahnila mati nad bolniško posteljo v domači hiši.

»Doma, doma . . .«, je rahlo odmevalo iz deklicinega srca. Potem pa se je zopet stemnilo pred očmi in je padla v novo blodnjo.

»Ne bo dobro, Nande, ne bo dobro. Preveč sva naložila in jaz ne morem . . . Ne morem, Nande. Pusti, pusti, kregana bom . . .«

»Ne boš, Anica,« je odgovarjal mučni blodnji brat Nande. »Sedaj si doma, Anica; nikdo te ne bo kregal. Sedaj si pri materi . . .«

13. Kaj bomo?

»Ne morem . . . Bolna sem.«

Tako je pozdravila Tončka in je skoraj padla čez domači prag. In je vlegla še ona. Ni hotela čakati na Prevelovo miloščino, zato je odšla, preden so moči popolnoma odpovedale.

»Kaj bomo,« je vprašala s skrbjo in žalostjo mati.

Nikdo ni vedel odgovora, tudi Tončka ne. Pride včasih tako, da so misli vseh eno samo veliko vprašanje, želje vseh en sam hrepenec vzdih in volja vseh eden in isti temni obup. Naši ljudje imenujejo te trenutke dneve preizkušnje. Bog tehta svoje in njegovi devajo na tehtnico Njega. Oh, ko bi ne bil nikdo najden prelahak . . .

»Ko bi vsaj vedeli, kaj je,« je vzdihovala mati.

»Naj gre Nande po zdravnika,« je rekel neodločno oče.

Ko je prišel zdravnik, je povedal, kako in kaj. Bilo je hudo, mnogo huje, kakor so mislili.

»Pazite, to je legar in je nalezljiv. Lahko se vsi okužite.«

Potem so nabili na hišne duri bel list, ki je svaril in grozil s smrtjo.

»Oh, in tako dolgo sta bili pri nas,« je stokala Prevelova gospodinja, ko je zvedela. »Kaj če tudi nam ne prizanese, o Bog, kaj če tudi nam ne prizanese . . .

Pa je prizanesel. V knjigi božjih računov so bili Prevelovi na drugi strani.

14. Smrtne stopinje.

Smrt je v naših domih stara znanka. Pozna vse kote, vse vhode in izhode, vsak glas in vsako senco. Zato prihaja brez hrupa in nemira. Mirno se postavi poleg postelje in čaka na svojo uro. Nikdo je ne opazi, a vse jo sluti in mati jo celó bere iz bolnikovih oči. Pa ni kruta, kakor jo slikajo; poslanka je, verna in zvesta, in prihaja brez kose in z ljubeznijo v očeh polnih večnosti. Zato začne povabljeni misliti na svoj večni dom.

»Tončka?«

»Kaj je, Anica?«

»Ali ti je hudo?«

»Ne preveč, Anica.«

»Meni pa je . . . In bom umrla.«

»Ne boš ne . . . Oče bove ozdraveli.«

»Jaz ne . . . Nikoli več ne bom zdrava . . .«

Bog je gospodar, Samo on ve.«

»Mene je poklical in sedaj vem . . .«

»Tončka, ali spiš . . . ?«

»Ne, kaj pa je, Anica?«

»Alilišiš godbo . . . ?«

»Odkod pa, Anica? Ne slišim.«

»Poslušaj, poslušaj . . . Sedaj, sedaj . . . «

»To se ti dozdeva. Vse je tiho.«

Ta dan je Anica vstajala iz nezavesti in blodnje. Pa ni bilo zdravje. Bila je ljubezen božja, ki je pripeljala gospoda z belim Gospodom. Tako je sveta hostija še enkrat razvnela čisto srce dobre male večnostne romarice. Tudi pri Tončki je potrkal dobri gost, pa ne za slovo ampak v pozdrav, v zdravje.

»Tončka, veš, kaj sem mislila ravnokar?«

»Kaj, Anica?«

»Da ne bo težavna moja pot. Gospod gre z menoj . . . «

»Ne, Anica, zdravje je prinesel.«

»Ne, ne, na pot greva. na pot, na . . . pot . . . «

Potem je nova bolečina pretrgala nit zavesti in iz mučnega padanja je zvenelo še dolgo: »Na pot, na pot . . . «

Nande je slišal te pogovore. Stal je pri oknu in vsaka beseda je našla pot v srce. Potem je stopil za materjo v sobo.

»Kako je, Anica?«

Deklica ni odgovorila. Oči so bile široke razprte in so strmele bogvekam.

»Nande, Nande,« je planila naenkrat kakor iz težkega sna. »Nande, Kristus stoji poleg tebe, ves krvav, bičan, s trnjem kronan in tako žalosten, Nande, tako žalosten . . .

Saj bo padel, padel bo . . . Nande, pomagaj mu, pomagaj mu . . . !«

»To so mati, Anica, naša mati.«

»Ne, ne, Nande. Kristus je, ves krvav in žalosten, žalosten . . .

O VSEH SVETIH V ROŽNEM DOMU.

FRANCKA G.

Dikdar otroke v Rožnem domu vreme toliko ne skrbi, kakor tisti teden pred Vsemi svetimi. Vsak večer modrujejo na vrtu: »Začelo se je oblačiti; morda pa le ne bo slane.«

Na vrtu za Rožnim domom ravno sedaj najlepše cveto krizanteme; na vseh gredicah žare pestrobojni cvetovi. Noči pa so v oktobru hladne. Ponoči naj se zjasni, pa bo zjutraj vse pobeljeno od slane in cvetke bi žalostno povešale poparjene glavice. — Teža se boje otroci.

V Rožnem domu imajo namreč za praznik Vernih duš lepo navado. Ker so se šele pred nekaj leti priselili v našo dolino, nimajo še nobenega svojca pokopanega na tukajšnjem pokopališču. Mati, gospodinja v Rožnem domu, pa so modra vzgojiteljica. Ne pusté, da bi se otroci na praznik Vernih duš sprehajali od groba do groba in pasli radovednost, ko toliko ljudi v najgloblji žalosti kleči na grobovih in moli. Vsak otrok mora na pokopališču poiskati zapuščen grob. Z mamino pomočjo ga najprej opleve in popravi, potem pa prenese s svoje gredice nanj najlepše krizanteme; mama pa darujejo za vsak grob nekaj svečk.

Veselé se otroci tega opravila in so ponosni nanj. Rajnikom, ki počivajo v zapuščenih grobovih, pa naklanjajo tudi duhovne dobrote. Bolj goreče kot druge

dneve molijo za verne duše in njim v korist voljno prenašajo svoje male težave. — Na praznik, ko zvonovi že ob štirih zjutraj vabijo k molitvi sv. rožnega venca marsikateri mali zaspanček vzdihne: „Naj bo — za dušo onega ki počiva v grobu, katerega sem jaz okrasil!“

„Stana, ali boš ostala zvesta navadi iz otroških let,“ so vprašali mati najstarejšo, sedemnajstletno Stano. Deklica je zardela, pa kmalu odgovorila: „Oprostite, mamica, da Vam tega še nisem povedala. Golobova Metka mi je pred tednom pisala iz Amerike in me naprosila, naj olepšam grob njene matere. Toda berite sami!“

Mati so brali:

Draga prijateljica v domovini!

Komaj vidim skozi solze in roka se mi trese, ko Ti pišem to pismo in Te pozdravljam.

Vseh mrtvih dan se bliža. O, da bi mogla sama domov! Z rokami bi zrahljala prst na grobu, s solzami bi zalila cvetkam. Verjemi, Stana! Tako dolgčas mi je včasih v tujini. Pri belem dnevu tedaj zasanjam: Vrnem se domov; in tam, na pragu bele hišice me bo s razprtimi rokami čakala mamica. Padla ji bom v naročje in med solzami veselja bova pravili, kako sva težko čakali druga na drugo. Tako žive so te sanje, da komaj verujem Tvojemu pismu; „Pomilujem Te — siroto brez mamice! Po Tebi so jokali vsak dan, najljubši so jim bili pogovori o Metki, s Tvojim imenom na ustnicah so se ločili. — Sedaj jih ni več!“ —

Dobra Stana! Skrbi Ti mesto mene za mamin grob! Zrahljaj prst, pokrij grob z rožami, prižgi lučce! Poklekni in moli v mojem imenu: Zlata mati, odpusti te otroku, ki v tujini mrje za Vami. Lahkomišljeno je verjel, da je na svetu še veselje in ljubezen poleg materine. — Grenko resnico okuša zdaj; za kazen mu je odvzeta še zadnja uteha: niti na materin grob ne more . . .“

Vsi solzni so mati vrnili pismo. Poznali so dobro Stano in vedeli: vestno bo izpolnila prijateljčino prošnjo.

Četrtošolka Zinka ima že tudi izbran grob. V petem razredu sta bili sošolki: Zinka in sirota Ivanka. Zinka se ji je pridružila iz sočutja: smilila se ji je sirota brez staršev. Kmalu pa sta bili obe neločljivi prijateljici. Ivanka, katero je že imelo trpljenje v svoji šoli, je s svojo resnostjo dobro vplivala na razposajeno Zinko; ta pa je dramila Ivanko, da se ni preveč vdajala svojim črnim mislim.

Na izletu pa se je razgreta Ivanka napila mrzle vode; dobila je pljučnico in čez en teden je ležala na mrtvaškem odru. — Neutolažljiva je bila Zinkina žalost.

Čas je sicer rano nekoliko zacelil; eno dolžnost pa je Zinka prevzela za vedno: prijateljčin grob oskrbuje ona.

Sestri sta bili prepričani, da desetletni Jožek ne bo krasil nobenega groba; saj so mu vendar bile rože deseta briga. Kakorhitro zgotovi naloge, gre plašit s svojo fračo vrabce in golobe. Ves srečen je, odkar mu je atek obljubil puško. — O, pa je tudi on izbral grob — tam zadaj, na vojaškem oddelku pokopališča. V šolski nalogi pa je pisal: Na našem pokopališču počiva mnogo padlih vojakov. Nikdar se ne bodo vrnili domov.

Tudi naš atek je bil vojak. Ko je prišel domov, sem se ga jaz zelo bal, ker ga nisem poznal. Sedaj ga imam rad, ker je tako dober in mi je obljubil puško.

Morda imajo tudi vojaki, ki počivajo na našem pokopališču doma majhne otroke. Ti pa ne vedo za grobove. Zato bom enega okrasil jaz. Prav veliko rož bom nanosil, potem pa pokleknil in molil za vse padle vojake.

Najmlajši, štiriletni Drago, nikakor ni hotel zaostajati za večjimi. Dobro se je še spominjal sivolaslega gospoda župnika. Velikokrat so bili na obisku v Rožnem domu, nikdar niso prišli brez daril: večji so dobili podobice, Drago pa je bil deležen kakšne sladkarije iz župnikove kuhinje.

Prejšnjo zimo pa so obiski prenehali; nekega dne pa sta šla z mamico kropit mrtvega gospoda.

Na župnikov grob se je spomnil Drago. Ta pa je bil že tako lepo popravljen, da mali vrtnar ni mogel prav nič pripomniti.

Miroval pa le ni. Doma na vrtu je razgrebel krtine in iz njih oblikoval grobove. Na vsakega je naredil iz kamenčkov križ, potem pa je kroginkrog nataknil krizanteme. In vse dopoldne ni nehal označevati: „Ta grob je atkov, ta mamičin, tale bo zamel!“

Tako so krizanteme v Rožnem domu odslužile svojemu namenu. — — —

○○○●○○○

MATI.

ANGELA.

Toliko trpim, pa bi še rada, samo da bi drugim ne bilo treba.“ Minilo je 15 let kar so trudne materine ustnice izgovorile te besede, in vendar mi, kljub premnogim žalostnim in veselim dogodkom teh let, zvene v ušesih kakor da jih slišim danes.

Lepe jesenske nedelje popoldne je bilo. Vse je hitelo ven, da se še enkrat navžije zraka in solnca. Pri nas pa se je zbrala kopica bližnjih sorodnikov in znancev okoli bolniške postelje naše, daleč okrog spoštovane matere. Šepetaje smo pripovedovali več ali manj sočutnim radovednežem o silnih mukah, ki siroti ne dajo ne živeti ne umreti. — Mati pa, kakor da je spala in ni slišala naših pogovorov. Naenkrat pa je odprla svoje trudne oči in pregovorila s poudarkom: „Toliko trpim, pa bi še rada, da bi le drugim ne bilo treba.“

Kakor, da je vse svoje življenje hotela opisati s temi besedami, tako nam je bilo, ko smo čuli tako izpoved od nje, ki že več dni ni spregovorila čez par besedi.

Tri dni na to jo je dobri Bog rešil tudi smrtnih muk, nam pa je bilo, kot da je šla od nas svetnica, ne le mati. Celo njeno življenje je bilo v resnici sama velika daritev — za druge. Devetkrat je zastavila svoje življenje, da isto podari nam neboglencem. Pritrgovala je sebi v jedi, pijači, počitku in sploh vsem potrebnem, samo, da bi bilo lepše nam, njenim ljubljencem. Kako je znala zakriti bridkosti, ki bi bile grenile urice drugim! Četudi je vse življenje mnogo trpela, se je pristrčno nasmejala v naši družbi samo da smo se iskreneje veselili življenja mi, ki ga nismo še poznali od težke strani. Nikoli pa ni pozabila vzgajati nas tako, da bi poleg časne sreče dosegli tudi večno.

Danes, ko mi, lepe jesenske nedelje, zopet prihajajo živo v spomin poslovilne besede, v resnici nepozabne, in ko gledam in razmišljam življenje današnjih deklet, ki postanejo prej ali slej matere bodoče slovenske mladine — danes mi je dvakrat težko pri srcu. Vsiljuje se mi vprašanje, ali je mogoče, da postane kdaj nesebična,

požrtvovalna, vzgledna mati deklet, ki v vsej svoji mladosti vidi le sebe in edinole sebe in ji je mar le to, kako bi bila sama prva v modi, prva v lepoti, prva pri vseh zabavah, pa če tudi lastna mati strada in se sama ubija od rane zore do pozne noči z mlajšimi bratci in sestricami in z vsem gospodinjstvom. In vendar jih srečavam danes toliko takih, ne le po mestih in trgih, temveč tudi že po večini vasi naše lepe Slovenije. Da dopadejo plitvim, ničemurnim gizdalinom in se zabavajo z njimi, to jim je bolj pri srcu, kot dobrobit lastnih roditeljev.

Da, najdejo se celo — in žal, ne redko — brezsrčnice, ki pod pretežno bolehnosti in nujne potrebe nalagajo svojim staršem neznosna denarna bremena in jih tirajo v vedno večje dolgove, samo da morejo same uživati življenje brez skrbi in se morda v oddaljenih židovskih letoviških shajati s „prijatelji“, katerih se v domačem kraju previdno izogibajo.

Ali je mogoče, pravim, da postanejo taka dekleta nekoč kar čez noč vzorne matere in gospodinje?

Ko bi ta rod hotel vsaj nekoliko okusiti, koliko bolj trajno osrečuje človeka življenje po načelih, ki jih podaja mehkočuteči, a močni Gregorčič v svoji prelepi »Daritvi« (Mohorjeva družba l. 1908. zbrane »Poezije« str. 16) potem bi lahko upali, da postanejo naše slovenske matere kot nekdanji steber naših kmečkih domov, marveč sploh roditeljice prave krščanske kreposti in plemenitosti, brez katere je življenje tako pusto, prazno, dolgočasno kljub preobilnim zabavam in številnim veselnicam. Opravičeno bi se razlegalo zopet po naši lepi domovini: »Dokler človeški rod biva, po zemlji hod', bode slovelo slovensko deklet.«

DROBCI IZ GOSPODINJSTVA.

Shranjevanje zelenjadi za zimo. Malokatero živilo igra kot prehranjevalna snov tako važno vlogo kot zelenjad. Kako nestrpnost čakamo po dolgi zimi, da se zredé na vrtu prve kolerabice, zraste prva solata in grah. Kako veseli smo tudi potem, ko pridejo ti prvi pridelki na mizo.

Povsod: na mizi bogatina in siromaka delavca naj bi našla zelenjad odlično mesto. Le žal, da je ponekod še tako malo upoštevana. Na kmetih uživajo večidel kisline: repo in zelje. Ker je pa ta jed na nizi malone dan na dan, so se je tudi že navelčali ter je sploh več ne kuhajo. Vem za hiše, kjer se repa in zelje niti več ne kisa. Enoličnost v prehrani in vedno ponavljanje ene in iste jedi je vzrok, da se je ljudje tako hitro naveličajo.

Zelenjava nam nudi predvsem veliko izpremembo v hrani. Pa ne samo to! Zdravniki priporočajo uživanje zelenjadi tudi zato, ker ima v sebi nekatere snovi, ki našim prebavilom prav posebno ugajajo, in tudi odvajalno delujejo na črevesje. Poleg tega so v zelenjavi snovi, ki dobro vplivajo na tvorbo kosti in krvi. Le eno senčno stran zelenjadi naj omenim: prekratka trpežnost ji je odločena. Kaj hitro se pokvari, segnije; zato se zavzemamo zanjo le poletne in jesenske mesece, ko jo lahko uporabljamo takoj z vrta. Kako prav bi bilo, da bi jo imeli pri rokah tudi pozimi, ko pokriva debela snežna odeja naš vrt in njivo. Ko dostikrat razen fižola in kislega zelja nimamo kaj v lonec djati. In kako prav bi se le bilo, da bi si znali pri-

hraniti to, česar imamo poleti in jeseni dostikrat v izobilju: stročji fižol, zelen grah, kolerabe, kumare itd. Skoro vso zelenjad lahko shranimo za daljšo dobo. Pri tem se poslužujemo raznovrstnih sredstev.

Da ne omenjam konserviranja zelenjave v patentnih kozarcih, ker je to združeno s stroški, in pazljivostjo; saj imamo preproste naravne priprave za to. Nekaj zelenjave hranimo v navadnih kozarcih v ohranjenih snoveh: v kisu, soli; n. pr. stročji fižol, male kumare, paradižnike, gobice itd, nekaj je sušimo itd.

Je pa poleg naštetih še mnogo zelenjadi. ki se da brez posebnih priprav prav dobro ohraniti za zimo. To je predvsem korenstvo in kapusnice, ki jih spravimo v primerne prostore s tem, da jih ali presadimo ali pa zagrebemo v peščeno zemljo.

Predvsem je pomniti, da je za tako shranjevanje primerna samo popolnoma dorasla, povsem razvita zelenjad; vedeti nam je nadalje, da s shranjevanjem odlašamo čimdalje časa, v naših razmerah vsaj do konca oktobra. Če je v tem mesecu še lepo vreme, odložimo to delo tudi še sedaj in čakajmo kolikor več časa mogoče. Znano je, da marsikateri zelenjadni rastlini niti huda slana ne škoduje. Nadalje je potrebno, da spravljamo zelenjad z vrta ob popolnoma suhem, lepem vremenu, četudi vetrovnem, saj tedaj so nadzemski deli rastline kakor tudi zemlja okrog korenin popolnoma osušeni, rastline torej za shranjevanje najprimerneje. Zelenjad, spravljena ob vlagi in mokroti, je gnilo mnogo bolj podvržena ter se hitro pokvari zlasti se tam, kjer je zračenje kleti onemogočeno.

Zelenjad za shranjevanje bodi tudi primer- no pripravljena. Korenstvu: petršilju, pesi, ko- renju obrežemo cimo. Srce pa naj ostane celo, pri repi tudi srce površno potrgano. Tako pri- pravljene sadeže zagrebemo v kleti v prst, ka- teri pridenemo polovico peska. To prst je treba vsako jesen premeniti.

Zelje in ohrovt obrežemo stranskih, zuna- njih listov, zlasti še, če so objedeni, suhi, na- gniti. Isto naredimo pri endiviji. Iz prsti in peska si naredimo v kleti gredico, nanjo potem vsadiamo zelje in endivijo, da raste kot na vrtu. V vlažnem prostoru zelenjad gnije, v presuhem se suši, vs'ed česar ne moremo govoriti o ide- alnem shranjevanju. To prezimovališče zračimo ob suhem, lepem vremenu, preveč suho pa tudi ob vlažnem. Ob vsakokratnem zračanju zele- njad pregledamo in osnažimo.

Zelje dobro hranimo tudi na ta način, da posekanega spravimo v hladen prostor, na kup ali pa obesimo v kleti pod strop.

Nekaj zelenjadnih rastlin pa sploh ne sprav- ljamo, ker prav dobro prezimijo na prostem. Te so: špinača, ohrovt, motovilec, por, pa tudi petršil in korenje; le zato spravimo nekatere od njih v klet, da so hitreje pri roki.

Nekaj zelenjavé lahko spravimo tudi v za- kope. V ta namen si določimo na vrtu primerne jarke ali jame, podobne zasipnicam, v katere devamo repo in peso, kjer se pa voda sproti odteka. V te zakope tesno vložimo zelenjad, ki jo zasujemo z zemljo, le nadzemeljske dele pušimo zunaj. Ob hujšem mrazu pokrijemo po njih listje, slamo, ob času večje sile pa težjo, primernejšo odejo.

Na enak način bi lahko spravili sadeže tudi v 40–50 cm globoke jame, ki jih napol- njeva zadelamo z deskami in pokrijemo še s slamo. Ob robu je seveda potreben odtok vode.

Naj omenim končno še en način konzervi- ranja zelenjadi: sušenje. Res je, da piše, o tem marskateri knjiga, a vendar se pa v njim še ni- kakor ne moremo sprijazniti. Tam, kjer nimate primerne prostora in prilike za katero izmed naštetih načinov spravljanja zelenjadi, tam po- izkusite vsaj s tem zadnjim sredstvom. Tudi posušena zelenjava se v gospodinjstvu z dosti vel kim pridom uporablja.

Dostavek k serviranju. V petih poglavjih je prinesla Vigred kratka navodila za servi- anje. Da je bilo s tem čitateljicam Vigredi u tre- ženo, spričujejo številna priznanja o potrebi takega pouka.

K sklepu danes dodamo še nekaj mišljajev,

ki jih moramo upoštevati, bodisi da smo gostje, bodisi gostiteljice.

Že iz obnašanja pri mizi in načina, kako se kdo poslužuje jedi, moremo sklepati na nje- govo izobrazbo in oliko, pa tudi na njegov značaj. Posebno mora gospodinja z umerjenim obnašanjem pomagati iz zadrege takim, ki niso imeli prilike, da bi se bili izobrazili v pravilnem obnašanju pri mizi. Ako se torej pri mizi zgodi kaka nerodnost n. pr. da se kaj zlije, pade na tla ali kaj podobnega, morajo vsi pri mizi ko- likor se dá to prezreti, ne o tem govoriti ali še celo druge opozarjati na to. Najbližji, bodisi domačin ali povabljenec pa naj brez hrupa pobere, odstrani in sploh zakrije nerodnost. Posebno ženske se moramo imeti ob takih pri- likah posebno v oblasti, da s šepetanjem, namigavanjem, razburjenjem ali s pretirano obč- ltljivostjo ne napravimo še večje zmede.

Ako smo povabljeni na obed, pa naj si bo tudi k sorodnikom in bližnjim znancom, se mo- ramo držati sledečih navodil:

1. Točno ob napovedanem času se, čedno oblečene, odzovemo vabilu, pridemo k našim gostiteljem in prijazno pozdravimo.

2. Gostje se vsedejo k mizi šele, ko je to storila hišna gospodinja. Mladi povabljenec vzemo prostor, ko so starejši gostje že posedli.

3. Stol moramo pri tem, ko sedamo in vsta- jamo kolikor mogoče tiho premikati.

4. Glasno srebanje in zvečenje, kakor tudi strganje in ropotanje po krožniku s priborom je nedostojno.

5. Sedimo prav blizu mize, ne smemo se je pa z životom dotikati ali celo naslanjati nanjo. Tudi rok ne držimo po nepotrebnem na mizi, in se tudi ne naslanjamo na komolce.

6. Mlajši gostje in domači si vzemo jedi na zadnje, kar se zgodi tem lažje, če že tudi sede skupaj. Tudi jesti prično šele potem, ko vidijo, da so začeli starejši in gostje.

7. Levo roko imamo med tem, ko rabimo le desno roko, poleg krožnika na mizi neprisiljeno položeno nekoliko nad zapetjem; sicer pa nam pomaga pri rezanju. Jedila nosimo v usta le z žlico in vilicami, nikoli z nožem.

8. V skledo ali na krožnik, od koder jemlje- mo jedila, ne segamo z lastno žlico ali s svo- jimi vilicami in tudi v solnico ne.

9. Pogovor pri mizi — tudi med mladim sve- tom — naj ne bo preglasen.

10. Obed je končan, ko so vsi gostje nehali jesti. Tudi med obedom naj noben gost brez posebnega vzroka ne vstaja od mize, ne da bi se pri gospodinjki ne opravičil.

ZA OČI IN ROKE.

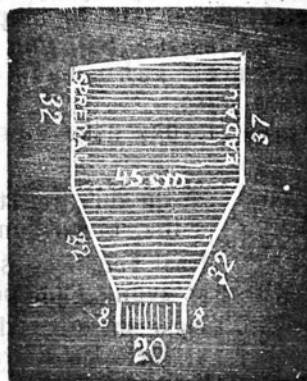
Današnja vzorčna pola obsega 7 vzorcev in 8 monogramov. V levem kotu zgoraj je bor- dura za prt, brisačo ali tudi za otroško obleko. V levem spodnjem kotu je vogel za vezenje prta; bordura se od srčka dalje lahko poljubno

podaljša. Takoj zraven je polovica vezenega okraska za srajco ali bluzo; druga polovica se z obratom papirja prenese na drugo stran. V sredi (navpično) sta dva okraska za najrazli- čnejšo porabo. Tudi spodaj do desnega kota

bordura je za enako porabo. Okrogli vzorec s ptičkomi in češnjami (rišeljč) je zelo zelo lep v zastorih ali blazinah. Monogrami so porabni v vsakovrstne namene. — Pripominjamo, da v sedanjih modi (po najnovejših časopisih za perilo) monogram v srajco ne pride več v sredo, ampak dalje na levo, t. j. srčno stran in tudi ni več tako majhen kakor je bil prej, nego visok do 5 cm.

Pletene ženske hlače. Po številkah na sliki in telesni meri je napraviti na prejšnji kroj iz papirja, na katerega potem pokladamo delo ter ga po potrebi zožujemo (snemamo na koncih ali širimo (privzamemo petlje). Navadno pletemo hlače iz bele ali rjave (nebeljene) pavole srednje debelosti; lahko tudi iz volne, kar pa ni priporočati, ker na životu preveč srbi. Pletemo vsako hlačnico razprostrto na 2 iglah, pas pa, ako hočemo imeti zaprte hlače, na okoli na 4 iglah, drugače pa kar na 2 iglah. Delo pričnemo spodaj in nasnujemo toliko petelj, da je razprostrto, široko 20 cm, t. j. precej tesno da se pri kolenu prime. Pletemo 8 cm visoko 2 levi, 2 desni. Potem pletemo sem in tja gladko, privzemamo na obeh koncih nove petlje kakor za-

hleva kraj. Ko pridemo do najširše širine 45 cm pletemo brez privzemanja ali snemanja še 32 cm visoko. Zdaj snemamo polagoma petlje od ene strani, tisto stran, ki bo pri izgotovljenih hlačah zadaj, pleteno še kakih 5 cm višje, kakor

zahteva kraj. Potem zažankamo in ena hlačnica je gotova. Prav tako izdelamo drugo hlačnico. Nato hlačnici sešijemo in napravimo še pas, ki je 8 cm visok in se dela 2 levi in 2 desni. Če hočemo imeti zaprte hlače (reform), ga delamo okrog, drugače pa od ene strani

do druge. V tem slučaju prišijemo trakove za zavezovanje, pri zaprtih pa potegnemo skozi pas ozek trak iz elastike.

KRŠČANSKA ŠOLA — KRŠČANSKO ŽENSTVO!

R. A. Pregovor pravi, da dobra gospodinja podpira hiši tri ogle. Ta pregovor pa ne velja samo za domačo hišo in njen obstoj, ampak tudi za narode in države, umevati ga pa moramo pravitako v boju za krščansko šolo.

Žena, nmati, ti si prva vzgojiteljica človekova, ti njegova prva voditeljica, ti njegov kašipot v življenje! Nate otrok obrača največ pozornosti; kar delaš ti, hoče in posnema tudi on. Toda zastonj ves trud in vse vzgojno delo, ki ga imaš z otrokom ako bo šola — brezverna. Izruvali mu bodo vero iz srca, izruvali mu upanje in ljubezen do vsega, kar je božjega. Tvoja beseda ne bo imela več vpliva.

Krščansko ženstvo, zgani se sedaj, ko je še čas! Dekleta in žene, vse na delo za krščansko šolo! Pridružite se vrstam bojevnikov za krščansko šolo in vztrajajte, vztrajajte dokler ne zmagate! V združenju je moč, v delu je rešitev! Kristus naj vlada v naših šolah, kakor dostej, tudi zanaprej, da bo bodočnost našega naroda srečna!

RAZGOVOR NA DEKLIŠKEM SESTANKU.

ANKA.

Orliška organizacija je dekliška organizacija, ženska organizacija. Kakor ima vsako društvo svoj poseben cilj in posebna sredstva, da doseže ta namen O. p. In če se danes vprašamo, kakšen je njen cilj in katera sredstva uporablja za njegovo

dosego, se nam odpre široka zatvornica in me bi rade povedale mnogo prav mnogo o tem. Toda v tej kratki uri se tako tudi hočem le na kratko dotekniti ene stvari, ki je ne smemo nikoli pozabiti, ne pri naših krožkih, ne v srenji, ne pri sestankih, ne pri katerikoli prireditvah, da je namreč O. p. ženska organizacija.

Pomislimo nekoliko o tem in stopimo zato par korakov stran iz dnevnega ropota, iz drveče vsakdanjosti. Saj zato smo prišle skupaj, da se pomenimo in in pogovorimo čisto med sabo. In tu v naši tihoti lahko govorimo o vsem, kar zadeva naše dekliške duše.

Ko je izšla prva številka naše Vigredi, smo brale na prvi strani lepe in pomenljive verz:

Naših duš trepeti so in joki zlit
v tok, ki ga šume potoki.

Naši smehi so srebrni zbori,
ki zvonovi jih pojo na gori.

Naši sni so v zlati dan razliti,
ki pleto ga v zraku solnčni sviti.

Vse nevidno se za vidnim skriva
vse življenje se v skrivnost preliva.

(S. S.)

Ko sem prečitala to, sem si mislila: to bo pač nekaj posebnega s tem novim listom! Ta pa res nekaj obeta! — Zdel se mi je to cel program za delo med dekleti. Najlepše stvari, ki jih premore narava, je pesnik zbral, da jih porabi kot simbole za dekliško življenje: šumenje potokov, zvenenje zvonov, zlati dnevi, solnčni sviti, skrivnost življenja: s temi primerami hoče pesnik označiti razne dobe in dogodke v dekliškem življenju. Kaj more biti šumenje potokov drugega, kakor nemirno hrepenenje dekliške duše? In ubrano zvenenje zvonov, kaj drugega, kot lepa zbranstvo dekliške notranjosti? In zlati dnevi ob solnčnem svitu, kaj drugega, kot bogata lepota, izbrana čednost dekliška, ki s svojim bleskom ugaja tudi drugim, vsej okolici, zlasti še tistim, ki naj jim s skladno ubranostjo svojega bistva postane dopolnjujoč činitelj njihovega življenja in potem vir življenja novi generaciji.

Toda vzporedno s temi krasotami narave postavlja pesnik tudi čisto naravne, celo preproste stvari dekliškega življenja: jok in smeh, trepet in sanje, vidno in nevidno. —

To naj nas potolaži, da se ne prestrašimo preveč in ne mislimo, da zahteva od nas kaj nemogočega. —

Torej, poslušaj sestra! Skrivnost ti hočem povedati, čisto po domače, kakor se razgovarjata mamica in otrok. Sestra, skrivnosten zaklad sem našla v naši organizaciji. — In v tvojih očeh vidim veliko vprašanje in veselje opazim v njih; hvaležna sem ti za oboje. Glej, — pa saj tudi sama veš — vsakdanji ljudje imajo kvečjemu preračunljiv posmeh za stvari, ki so velike in svete. Kratkovidni so in ne razumejo drugega kot to, kar primejo z roko. Zato malomarno hodijo mimo zaklada, ki bi ga me rade dvignile in si ga prilastile. Ti ljudje ne vidijo sijaja, ki obdaja naš zaklad. A me? —

Bile smo otroci v okrilju ljubeče in skrbeče mamice. Njena ljubezen in dobrota nas je vzgajala. O, koliko sreče smo doživele ob njeni ljubeči roki! Skozi ljubezen in dobroto naših zlatih mamic skušajmo pogledati, slediti temu blesku in našle bomo naš zaklad, ki nosi ime: žena, ne v smislu poročene, nego le v smislu prave in pristne ženskosti. —

Današnjemu svetu je ta pomen žene tuj; ničesar ne ve o pravi ženskosti. Na eni strani goji pretirano podobnost moškim, na drugi strani pa krade in ropa

ženi pristnost in toploto njenega značaja. A me hočemo s skrbno roko zastreti plapolajočo lučko pristnega ženskega značaja, da vzplamti v močan plamen bodisi v Marijinem smislu ali po Martinem načinu.

„Marija se je vsedla k njegovim nogam in je poslušala njegove besede, Marta pa si je dala s postrežbo veliko opraviti.“ — S temi kratkimi besedami označi zgodba posebnost obeh teh žen. Obe sta ljubili Gospoda, a na različen način: Marija v tihi, razmišljajoči vdanosti kot sprejemajoča, Marta, živahna in delavna kot dajajoča. Iz Jezusovih besed pa, ko je pohvalil eno in drugo, četudi je Mariji priznal boljše mesto, pa spoznamo, da se mora kakor povsod, družiti oboje: ne zagovarja namreč brezdelnega čakanja na zgolj nadnaravne reči, a tudi ne zanikuje praktičnega udejstvovanja. — Nekaj pa stori Jezusov opomin z vso odločnostjo: svari pred zgolj povnanjenim precenjevanjem tega, kar bi z današnjim modernim izrazom imenovala socialno in humanitarno delo. Svariti hoče pred plitkostjo in izgubljanjem v zunanostih. —

Skrb in trud sta predvsem ženski delež; to dvoje je nekaj samo po sebi umevnega zanjo. Toda to bi bil le Martin del, če bi pri vsem tem, le zunanjem delu pozabile na notranjo zbranost in dušno tihoto in notranji mir, ki je druga polovica našega dela.

Način Martinega dela je bolj viden in zato vedno priznan, dočim delo v Marijinem smislu ne pride do veljave. Toda to nas ne sme premotiti: le Marta v zvezi z Marijo je cela žena.

Vendar zakaj govorim o tem? Gotovo ste uganile že same. Da pri vseh vnanjih, t. j. organizatoričnih in tehničnih delih ne pozabimo na tisto eno, ki je potrebno za našo organizacijo, namreč: oplemenitenje, izboljšanje, izpopolnjevanje našega značaja, ki pa seveda ne bo mogel ostati skrit in podveznjen, ampak bo luč, ki bo svetila vsem. In takih lučič rabimo v današnjih razmerah vsepovsod. —

O prenovljenju, o prerodu in izboljšanju govorimo danes vsepovsod. Tega prenovljenja, splošnega preroda in izboljšanja pa nam ne bodo prinesle nobene volitve, ne politični boji današnjih dni, nego tiho delo naših žen in deklet na naših domovih, v naših družinah in društvih. Dekle-žena more s svojim tihim, a skoro vsemogočnim uplivom blažiti, pomirjati razburkane duhove, z mirno in blago besedo preprečiti marsikako neprimliko, s taktnim in pomirjevalnim nastopom ohraniti ravnovesje celo v težkih neprimlikah.

Ne z emancipiranimi vnanjimi nastopi, nego s primerno in umerjeno združitvijo vnanjega s pristno žensko notranjostjo polaga žena temelje za življensko moč družine, države, človeštva in tako daje smer tudi javnemu življenju.

KAKO SMO SE RAZVIJALE V PRLEKIJI? *

IKA.

(Konec.)

Koga niso veliki, zgodovinski dogodki, ko je v obmejnem Mariboru tisočera množica slov. mladine triumfirala za večno lepa krščanska načela, vzpodbudili k novemu delu? — Mesta, trgi in vasi so tekmovali v lepih orlovskih prireditvah in še tisto leto smo se, polne navdušenja, udeležile par bližnjih prireditev.

Razvoj in delo mladine v naši župniji je zahtevalo primernih prostorov. Združili smo vse moči in v požrtvovalnem, neumornem delu smo po preteku dveh let veselih src pozdravili sad skupnih trudov in naporov — »trdno orlovsko gnezdo«, svoj društven dom. Zdaj smo svobodno zadihali, svobodno se razvijali, ni nas oviral dež in mraz.

Iz zgodovine dekliške telovadbe.

Društveno delo je šlo v lepem redu naprej. Tudi me Orlice smo zlasti v zimskih mesecih pridno vežbale svoje duševne in telesne moči. Vsakih 14 dni smo se ob priliki dekliških sestankov veselile prijetnih uric, vadile se v govornih, deklamacijah in petju; duh, voditelj, ki se je ves žrtvoval za svojo mladino, pa je z razlago Zlate knjige, sejal najzlahotnejše seme v naša srca.

Ker imamo lepo dvorano z novim gledališkim odrom, je tudi članicam omogočeno udeleževati se na dramatičnem polju; imamo »Ljudski oder«, katerega tvorijo po večini le Orli in Orlice. Lepe, skrbno pripravljene gledališke predstave privabijo ljudstvo od blizu in daleč. Ob teh prilikah znajo Orlice postreči — »lačnim«
s pecivom, »žejnim«
z malinovcem! Telovadne akademije, ki jih prireja celokupna orlovska družina pa so na višku vseh drugih prireditvev in takrat so prostori mnogo premajhni. Tem potom je ljudstvo vzljubilo orlovske in orliške organizacije in zna ceniti idealno delo organizirane mladine.

Če omenim, da je lepo število deklet, ki so z veseljem oblekle orliški kroj, že davno »sfrčalo«
iz organizacije — ali se bo kdo čudil? — Seme orliške ideje pri mnogih ni našlo ugodnih tal; šle so — vztrajajo pa one, katerim je mar resno delo in napredek organizacije.

Včasih je tudi »vzkipel«
v naših vrstah, završalo, kot silen piš vetrov, a taki pojavi so nas vedno izčistili in utrdili.

Priznati moramo, da je organizacija kakor naša dobra mati: svari nas, opominja in uči ter s tem obvaruje marsikakega padca. — Da se bodo naše vrste množile, izgubljene moči vedno nadomeščale, zato je predvsem treba skrbeti za dobro vzgojeni naraščaj.

Zdi se mi, da vsaki članici naših dekliških organizacij veljajo Gregorčičeve besede:

Kdor sam do večera potuje skoz svet,
izgine z zarjo večerno;
a ti ne zamreš, ne iznikne tvoj cvet,
pomlajen bo v deci četverno. —

Bog živi!

.....

IZ ZGODOVINE DEKLIŠKE TELOVADBE.

HISTORICUS.

(Dalje.)

Proste vaje, ki jih je iznašel že imenovani švicarski telovadni učitelj, Ad. Spieß, so prinesle v telovadbo mnogo novega. Obstoje v tem, da se telo na prostih tleh giblje in kreta, brez rabe te ali one vrste telovadnega orodja. Sicer ne smemo misliti, da raznih gibov, ki se uporabljajo pri prostih vajah, poprej niso poznali, toda izrabljali so jih neokretno, brezbarvno in nesostavno. Spieß je pa spravil razne gibe, razne možnosti stoje, koraka, skoka, teka, sukanje itd. v lepo zaokroženo celoto, tako da si neprisiljeno in nekako naravno drugo iz drugega sledi, vadi v resnici celo telo in vsak njegov posamezni del.

Velike važnosti pri tem je tudi okolnost, da se proste vaje izvajajo skupno v poljubno velikih skupinah, kar jim že samo po sebi daje posebno mikavnost. Še bolj jih pozivljata takt in ritem, ki sta njihov bistveni element.

Že Spieß je namesto golega štetja uporabljal petje in godbo za olajšanje izvajanja po taktu — kako velik korak naprej pomeni ta novost, z lahkoto razume tisti, kdor pozna danes veliko izbiro raznih ritmičnih in simboličnih vaj, s katerim se ponaša sodobna ženska telovadba.

I z o r l i š k e c e n t r a l e .

Tako je res bil Spieß tisti, ki je prostim vajam vdihnil duha in življenje. Odslej so postale proste vaje v najrazličnejših variacijah glavna panoga dekliške telovadbe.

Enake uspehe je žel in še žanje Spieß s svojo iznajdbo redovnih vaj. Tu je razvil vso svojo iznajdljivost, pri čemer mu je prav izvrstno služila njegova muzikalčna izobrazba. Vrhunec redovnih vaj so različna rajanja, ki se dajo spraviti v harmonično enoto z različnimi pevskimi ali godbenimi točkami. S tem je pokazal Spieß nov smoter telovadnih vaj, katerega je sam izrekel v besedah: „Telovadna umetnost ne sme dajati le novih moči za življenje, temveč mora življenje tudi plemenititi in lepšati.“

Prvem in drugemu namenu pa služijo istotako tudi raznovrstne telovadne igre, ki so se začele v istem času pridno gojiti. Zlasti za majhne deklice je te vrste telovadba priznana najboljša.

Napačno bi pa bilo misliti, da je potemtakem vsako orodje iz dekliške telovadbe izključiti in da je ona doba kaj takega storila. Spieß sam je poudarjal, da je marsikatero telovadno orodje za deklice prav primerno, le vaje morajo biti v skladu z zahtevami dekliškega organizma prirejene. (Konec prih.)

○○○○○

IZ ORLIŠKE CENTRALE.

Tekme mladenk in gojenk. Po sklepu lista so prišli še nekateri izvidi o teh tekmah, zato zaradi celotnega pregleda prinašamo danes še enkrat imena vseh krožkov, ki so izvedli te tekme, da pridejo tudi »zamudnice« na svoje mesto. Ključu temu pa ne preklčemo in niti ne omilimo našega mnenja, da s tem majhnim številom naraščajnic nismo in ne moremo biti zadovoljne. Drugo leto se morajo te tekme vse častnejše izvršiti!

Mladenke.

Krožek	Dosegl. točke	Dosež. točke	%
Verd	660	660	100.—
Ljutomer	1110	1090	99.09
Sv. Križ pri Ljutomeru	880	872	99.09
Sv. Jurij ob Ščavnici	660	636	96.36
Sv. Pavel pri Preboldu	770	735	95.45
Šoštanj	1540	1414	91.82
Gorje pri Bledu	1650	1395	84.55
Konjice	770	651	84.55
Bohinjska Bistrica	1100	910	82.73
Sv. Benedikt v Sl. g.	440	328	74.55
Kranj	770	525	68.20
Dol. Logatec	1320	869	65.83
Prevalje	770	483	64.02
Jesenice	1320	832	63.03
Sv. Helena	550	350	60.—
Žiri nad Škofjo Loko	880	504	57.27
Središče ob Dravi	880	492	55.90
Radovljica	1430	742	51.90
Trata nad Škofjo Loko	770	342	44.54
Smartno pri Slov. gradu	1100	162	14.73

Gojenke.

Krožek	Dosegl. točke	Dosež. točke	%
Verd	990	864	96.—
St. Pavel pri Preboldu	1700	1615	95.—

Šoštanj	1600	1504	94.—
Raka	700	637	91.—
Smartno pri Slov. gradu	700	637	91.—
Čadram	1200	1008	84.—
Sv. Križ pri Ljutomeru	1400	1176	83.29
Velike Lašče	1200	979	81.58
Maribor	800	648	81.—
St. Jernej	1000	800	80.—
Konjice	1400	1105	78.94
Rakek	790	546	78.—
Vrhnika	1800	1275	70.83
Jesenice	2200	1440	65.45
Cerknica	1200	780	65.—
Kranj	1000	650	65.—
Prevalje	800	520	65.—
Bohinjska Bistrica	800	504	63.—
Žiri nad Škofjo Loko	1700	969	57.—
Trata nad Škofjo Loko	700	378	54.—
Sodražica	1300	672	51.70
Radovljica	2530	1144	45.21
Dol. Logatec	1650	711	43.10

JOZ tekme članic, ki so se vršile ob priliki ekspozitivnih prireditvev, so žal pokazale, da so imei krožki zanje vse premalo zanimanja. Zadnji čas je že, da si smisel za tekme, ki so za vsako organizacijo mednarodnega pomena, prisvoje tudi naši krožki in da pri prihodnjih tekmah ne bo manjkalo niti enega krožka.

Izid tekem je sledeči:

Članice.

Krožek	Dosegl. točke	Dosež. točke	%
1. Radovljica	350	331.50	94.71
2. Ljubljana-Sv. Peter	350	327.25	93.50
3. Št. Vid nad Ljubljano	350	327.25	93.50
4. Kranj	350	325.—	92.36
5. Sv. Križ pri Ljutomeru	350	323.50	92.29
6. Škofja Loka I. vrsta	350	319.—	91.14

Uredniška molčečnost.

7. Škofja Loka II. vsta	350	319.	91.14
8. Smartno pri Litiji	350	314.75	89.93
9. Zagorje ob Savi	350	308.25	88.07
10. Poljane nad Skofjo Loko	350	307.50	87.85
11. Gorje pri Bedu	350	304.75	87.06
12. Smartno pri Litiji	350	304.	86.86
13. Žiri nad Skofjo Loko	350	300.50	85.83
14. Jesenice	350	299.	85.43
15. Središče ob Dravi	350	298.75	85.36
16. Tržič	350	297.50	85.—
17. Trbovlje	350	297.25	84.93
18. Koroška Bela	350	292.50	83.57
19. Preddvor pri Kranju	350	290.50	83.—
20. Moste pri Ljubljani	350	263.—	75.14

Tehnični tečaj. V dneh 12. do 15. oktobra se je vršil v Ljubljani, od 19. do 22. oktobra pa v Mariboru tehnični tečaj. V Ljubljani je bilo

nad 60 tečajnic, v Mariboru nekaj manj. O poteku, uspehu in izpitu poročamo drugič.

Sestra Cilka Šorli, vrta naša članica in marljiva sotrudnica Vigredi, se je 7. oktobra poročila z br. dr. E. Vračkom, sodnikom v Brežicah. Ne poslavljamo se od nje, ker vemo, da jo bo i nova življenska pot vodila za našimi cilji. V novi dom naj novoporočencema rosi božji blagoslov!

Telovadka ali telovadkinja? Znani naš jezikoslovec pravi: oboje. Vsa leta je že v rabi telovadkinja, zato smo že nekako vajene tega in, ker je oboje prav, ne moremo predpisati ne enega ne drugega. Zato so tudi „ostre debate“ na občnih zborih o tem odveč. Toliko na vprašanje! I., pa si čisto pravilno dokazovala; si pač v slovnici dobro podkovan!

UREDNIŠKA MOLČEČNOST

Vsem Vigrednicam po širni naši domovini iz novega uredništva sestriški pozdrav! Nič novih programov in programatičnih govorov, saj nam noga sama hiti, srce in želje naše stremijo za našimi dekliskimi cilji, ki vemo, kje so in kakšni so. Zato se nobena ne obotavlja. In če se oziramo nazaj, je to pogled hvaležnosti ustvaritelju našega lista, a se ta pogled odtrga od preteklosti in se zazre v jasne višine bodočnosti slovenskih deklet, kamor jih vodi slej ko prej naša Vigred. Dolžnost vsake Vigrednice pa je, da z oboptja svojih solčnih dekliskih cest odtrga spominski listič sotrudstva ter

ga pošlje v Vigred svojim sestricam, da smo v stalnem stiku in delamo vse za eno in ena za vse. Ali ni žalostno, da v današnji Vigred nimajo sestre sestram ničesar povedati? Ali je mar to res?

Fraňa Z. Čedno sicer, a za tisk še ni. Sploh pa: kdo in odkod?

Fraňa G. Hvala lepa in prosim še kaj! Pozdrav!

L. Bonač. Hvala, toda nam je hrvaščina preblizu in zato ne kaže prevajati. Za novi letnik morebiti kaj iz kakega drugega slovanškega jezika. Bog živi!

Vigrednice!

Naročite, če še niste,
knjigo, ki je izšla v naši zalogi
in je prav vam namenjena:

Mati vzgojiteljica

Za vzgojo samih sebe in za
vzgojo mladine boste našle v
njej dragocenih napotkov.

Stane 16 Din in se naroča: Uprava
Vigredi, Ljubljana, Ljudski dom.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-
znamka

GRITZNER in ADLER
za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila!
Na veliko! Telefon 913 Na malo!

«Vigred» izhaja vsak mesec. — List izdaja Orliška podzveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravljanje je v Ljud. domu. — Odg. urednica: Cilka Krekova. — Tisk tiskarne Tiskovnega društva (tehn. vodja: A. Pogačnik) v Kranju — Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din.

5139-25

Priporoča se tvrdka
JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

ob vodi blizu **Prešernovega**
spomenika kjer dobite: vse po-
trebščine za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje, modno in
galanterijsko blago, nogavice,
rokavice, palice, jedilno orodje,
toaletno blago

na veliko in malo!

Naročila po pošti se izvršijo hitro in točno.

Flor nogavice

po Din 24, 30 in 36
vseh barvah razpošilja

R. Stermecki, Celje 367
— Pište po cenik —

Dekleta!

Kupujte le pri onih, ki inserirajo v našem listu!

Najboljše

„PFAFF“ šivalne stroje

prilavne za krpanje, umetno vezenje,
po ugodnih cenah in plačilnih pogojih
priporoča

IGN. VOK

Ljubljana
Sodna ul. 7.

Celje
kralja Petra c. 33.

Novo mesto
Glavni trg.

Datumi!

Pečati!

Na veliko! Na malo!

Štampilje oseh vrst

CIRIL SITAR

LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 13.

Numeratorji!

Klišeji!

Splošno znana manuf. trgovina

EL. PETERKA

„PRI AŽMANU“

Šolski drevored št. 2, Ljubljana
priporoča blago za moške in žen-
ske obleke, perilno blago, šifon,
najbolje vrste cefir za bluze in
srajce. Novosti v rutah in vse
drugo v to stroko spadajoče
blago.

je najboljša.

TISKOVNO DRUŠTVO V KRANJU

Izvršuje točno v najkrajšem času in po nizkih cenah: knjige, časopise, lepake, vabila, vsakovrstne trgovske in društvene tiskovine. V zalogi imamo vsakovrstne tiskovine za župnijske in občinske uprave. Moderno urejena tiskarna in knjigoveznica. — Konkurenčne cene!

Nova založba

Ljubljana
Kongresni trg 19.

••

Vse pisarniške potrebščine. *** Vse knjige.

Zavarujte svoje žiljenje,
poslopje in premičnine le pri

VZAJEMNI
ZAVAROVALNICI
v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

PODRUŽNICE:

Celje, Breg 33;
Zagreb, Pejačevićev trg 15;
Sarajevo, Vrbanja ulica šte. 4.

Vsaka

previdna gospodinja

rabi

v svojem gospodinjstvu

JUHAN

najboljši pridatek

k hrani

Dobi se v vseh špicerijskih
trgovinah.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom).

priporoča vse potrebščine za orliški kroj: rips za bluze, ševijot za krila, čepice, nogavice orlovske znake i. t. d. Dalje trakove za načelnice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — Zaloga šminke, pudra, vazelina in mastiksa za sminkanje igralk. — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. — Kupujte le pri lastnem podjetju! Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6%.